

**KÁ ISI PIMOTÉMAKAK ANIMA
MINOKAKÉCIHITOWIN
KICI OKIMÁWI WANASOWÉWIN**

**TANTO ASKÍY ÁCINÓKÉWIN KÁKÍPÉ
ITAKAMIKAK**

**KÁKÍ ITÓTAK ÓMA
MANITOBA INDIGENOUS AND MUNICIPAL RELATIONS KÁ ITICK**

OPÁSKAWI PÍSÍM, 2017

[left intentionally blank]

Kici Paminiwéw ká Pimpanitát Wanasowéwina: Ké isi pimotémakak anima Mino Kakécihitowin Kici Okimáwi Wanasowéwin

Anima “**Mino Ka Kécihitowin**” ká itwániwak óma mékwác ká isíckániwak é wanastániwak éko é kisténimowi wákómitocik ókik Anisinapéwak éko kotatéskamik oci Ininiwak inikok ta ati mino tápwéwakénitamowin takok, ta tápwétakik anihi Kici Okimáwi asotamákéwina, tánisi Ininiw éko ta nakitishahikániwak óma kapé óté níkánik pápéyakwan awiyak ta isi kisténimit éko ta mino wawícihiwét óta pimátisiwiniw anohc ká kísikániwak isko ké iticik Ininiwak. Ana kici okimáwi wanasowéwin ta oci kiskinótahiyów óma káwí nócitáck mino kakécihitowin kí pimitisayakwáki óki nistom ká astéki:

Kisténitamowin: Anima mino kákécihitowin oci kinawápacikátéw óma é kisténimitocik ókik Anisinápéhi Ininiwak éko kotatwéskamik oci Ininiwak. Anima kisténitamowin ékota oci kinawápatamwak anihi ka kiskénitakik éko ká nisitawinakik kayásk Ininiw ótácimowiniwáwa éko anima nánátok ka isi píkkwécik, nistom otisi pimácihowiniwáw kákí isi itótakik kékwána éko kákí isi wanasowátisocik.

Mámawitotamowin: Mino kákécihitowin takí ispníw kisáspin mámawi itótakwáki ékwéniw ta minopanik ókik Anisinápéhi Ininiwak éko anikik kotatwéskamik oci Ininiwak.

Nisitotamowin: Anima mino kákécihitowin oci kinawénicikátéw ta kakwé nisitotakik awasimé óma kákípe isi nakiskátocik éko kákípe itáckomitocik éko kéki ati itáckomitocik ókik Anisinápéhi Ininiwak éko kotatéskamik oci Ininiwak éko óma ká isi aspénimocik éko ká isi akawátakik ókik kakinaw Ininiwak óté níkánik.

Itótamowin: Anima mino kákécihitowin níkáni nakastániwan é kawisk atóskáckáték óma ta mino ákótocik éko mina óté níkánik táti tápitawi mino máwawi ákótocik ókik Anisinápéhi Ininiwak éko ókik kotatéskamik oci Ininiwak ká Ókimáwénitáckosít.

Ácimowina óma oci Mino Kakécihitowin

Ininiwak éko óténák tipénicikéwin Itákótowina pakitinam óki ékwáni óma Níso askíya inikok ta isko nócitániwak kékwána tipácimowin óta Manitoba ké isi pimotémakak anima Mino Kakécihitowin. Óma tipácimowin nistóyik kékwána isi wíckátéwa: ká ánimóckátéki anihi kákípe ispaniki, kakécihitowin oté isi níkánik éko ká sákatawénicikáték níkánik isi. Ká kakitotocik ókik nanátok oskanésininiwak éko anikik Anisinapéwak ékota mámawakicikátéwa óma ká nócitáyak

ta mino kakécihitonániwak óta píci tipáskánik éko mina kici ayitasinahikátéw óta, kakécihitowin óté isi níkánik.

Kakécihitowini itákotowina ká wítatoskémát ókik ká mámawi atoskéstamákécik, awa Kici Okimáwi wanasowéwin kikakí isi nóciikéw óma isi:

1. Ká ánimóciikátéki anihí kákípe íspaniki – Manitoba awa mistahi ánimótam óma inikok wésá kici pá pakán é isi kinawápamicik ókik Anisinápéwak éko kotakak itowa Anisininiwak óta Manitoba ká isi paminit, kici okimáwi wanasowátit éko míno manacikéwina éko anihí okanawémákanak oci. Kí wícéwákanimánánik ókik nanátok otatoskéstamákéwak éko anihí ká mámawi atoskéstamákécik ta nahistániwaki ékwanik óma ati yá itóciikániwaki:

- a. Ká nánákatawénimicik ókik awásisak éko anihí Itátotéwisininiwak** – Óta Manitoba, wésá náspic é miscéticik ókik awásisak ká kinawénimicik é Anisinápéwicik. Ékwéniw óma ká itakitásonániwak ékwáni óki kákípe isi wápatakik ókik itátowésininiwak isi pimácihowin éko ékoté anihí kákípe ocímakaki ispík kákí takosik óta émistikósiw otitasowéwin, kákí máciitácik kiskinahótowikanikwa éko ékota kákí oci máci wanitániwaki nistom pimácihona kiskénitákosiwina. Manitoba awa atoskátam ta wíciyát anihí awásisak éko otitásowininiwak táti níci itácik ókik wésám miscét awásisak ká kinawéninicik.
- b. Ka Nahisítániwaki Mino Ayáwin Pakosénimona-** Anima kákípe isi paminikét émistikósiw éko anihí kákí ositácik kiskinahótowikamikwa mitoni kípé wanátániwana óma kákí isi opikihiwét awa Anisinápéw éko kékí isi pimáciyát étitátisiwina. Manitoba awa atoskátam óki é ánimótak óma é wícicikémát óma ta mino ayánit otitásiwininiwak, okáwiwak éko awásisak é paminakik anima otitásiwina mino ayáwin éko mino ayáwin pimácihowin nóciikéwina. Manitoba awa wítatoskéméw anikik awásisak éko kákí kisi opikicik óma manáspínéwin mékwác ká kiskawáwasonániwak ká minikwánik ká ayácik (FASD) ká itakik, ánimótamwak awina ité kici okimáwi wanasowéwin ta ponénitakik inikok ta kécináhonániwak anihí atoskéstamákéwina paminikéwina anihí oci Anisinápéwak awásisak éko otitásiwininiwak éká nántaw ta otaminikátéki éko mina ta wíciyát anihí Anisinápéhi awásisak ká máskisicik.
- c. Ká nátamákániwak kawisk ta itastániwaki óma ká wanasowátit awina** – Ókik wésám miscét ká kipahocik Anisinápéwak, Ápitawikosisának éko Kíwétinowininiwak kitaki máci wícikátéwa óma ispík kákípe takotatát

otitasowéwin émistikósiw, kákí isi pápé kitimahicik anikik awásisak ité kákí ositániwaki anihi kiskinahótowikamikwa éko mina anikik ániskó ákótowina inikok kákípe kakwátakicik. Manitoba awa atoskátam ta wícitát táti mino ayániwak anima oci inikok kákípe kitimahicik anté anihi kákí ositániwaki kiskinahótowikamikwa anikik ká ániskótákótowak éko anihi kákí kitimayácik anihi awásisa, kákí wanitótácik éko otákómakaniwáwa. Niwítatoskémánánik ókik itáwinik otipénicikéwak ta takoki nátawi kiskénitamowina éko paminikéwina ta ápacitácik anihi kákí wanitótakik, kákí wanitótácik, otitásiwininiwak éko ité ká ayácik óténák otipénicikéwak inikok ta mino paminikátéki aniki kékwána ká isi natawénicikátéki. Anihi nikici okimáwi wanasowéwina éko paminikéwina kiskénitamowina kákí náwasónikátéki éko kákí papéyatak kinawápacikátéki mina nátamawéwak anihi kákí wani itótácik éko anihi otákómákaniwáwa.

- d. Ká nátamácik Anisinápéhi oskátisak éko otákómákaniwáwa óma mékwác ká kiskinawámácik-** Manitoba awa natonam óma ta ánimótak óma kákípe itakamikisit émistikósiw óta kákí takotatát otisi nákatawénitamowin éko inikok kákí isi nisiwanácitát ta isi kiskinawahamát ókik Anisinápéwak. Anikik éká kákí kaskitácik ta pásitiskakik kiskinawámákéwina Anisinápéwak, Ápitawikosisának éko kotakak Anisinápéhi oskátisak mitoni takí miskotisahikátewa óma inikok ékípe kitimákak, éká kawisk éwáskahikanicik éko ta mino ayácik, éko mistahi é ákótowi kitimahitonániwak.
- e. Ká kocihinániwak éko ká nátamákániwak atoskéwina ta takoki-** Manitoba awa kawisk nócitáw ta ánimótak anima kákípe isi maci pakamiskát awa kawisk takí kiskinawáhamát kákí kisi opikit ásay. Kákí isi pakamiskákocik anima éká kawisk ékí kiskinawámácik kí wanahikowak kawisk atoskéwina ta ayácik éko anima inikok kékí kaskicikécik éko anihi otániskó cápániwáwa ké ati kaskicikécik wístawáw. Niwícéwákanimánánik ókik ká mámawi atoskéstamákécik ta takoki ká kocihinánwak éko táti ayácik atoskéwina ókik oskátisak éko anihi ásay kákí kisi opikicik óta misiwé
- 2. Kakécihitowin óté níkánik** — Anima *Ké isi Pimotémakak Mino Kakécihitowin Kici Wanasowéwin*” kiskénitamwak óma Manitoba ité ka takok ékoté óki kayásk kákípe tasíkécik éko kákípe nócicikécik Anisinápéwak. Anima Kici Wanasowéwin mina kiskénitam óma Manitoba éminokápawit éko émino otisit aspin kákípe oci kayité ákótocik ta pamihitocik éko anihi asotamákéwina kákí wíci kinawápatamónácik óki Anisinápéwa éko anihi kotaka nanátok oskanésininiwak. Manitoba mina kiskénitam ókik óta Anisinápéwak Canada ká ayácik náspic nanátok ékí isi kitimahicik aspin óta kákípe

takosik ana Émistikósiw. Ká isi wanasowániwak, ni kiskéniténán anima mino kakécihitowin kí mácitániwan óma ékisténimicik ókik nanátok oskánésininiwak éko anih Anisinápéwak éko okayité isi acinókéwina, píkiskwéwina éko kayité pimácihona éko anima mino kakécihowin piko ta ánimótak anima kákípe isi nisiwanácitásot awa émistikósiw.

Óma ká sóki atoskátamák ta mino kakécihitonániwak kinowés mwés mitoni kawisk kíyatoskátamák. Mitoni kí pakitinisonán óma ta wanastániwak kakinaw ité ta isi nócitániwak mino kakécihitowina ispiík ká wítatoskémicik anih nanátok oskánésininiwak éko kakinaw Anisinápéwak. Nika minéniténán kwáyisk ta kiskénitamoni mina kwayisk ta nisitotamoni anih mino kakécihitowin sóki atoskéwina kí mácitániwana mwés takoki kici okimáwi wanasowéwin éko mina táti ispaniw mwés kí wanastániwaki éko kí pakitinikátéki anih paminikéwina. Manitoba, éwícéwákanitot anih ká mámawi atoskéstamákécik, kí máci itótamwak óki anima oci mino kakécihitowin:

- a. **Kakécihitowin oci awásisak éko otákómákaniwáwa-** Anih kákí yá otiniciik ta sipwétahicik pakán nántaw ité ta natawi kiskinawámácik ókik Anisinápéhi awásisak anté oci wíkiwáw ocitaw éki kakwé kipitiniciik éká ta Ininíwi píkiskwécik, kayité pimácihona ta ayácik, ta wanasowátitocik éko ta tipénimisocik otitásiwiniwák isi. Miscét awásisak kí kakwátakiyáwak éwísakáspinaticik omósitáwin ité macamacihon éko éki wá wanitótácik. Éko áskaw, awásisak ékoté éki tasi nipicik anih kiskinahátowikamikwa éko anih otákomákana mitoni épíkwénitamahikocik óma éki waniyácik anih péyak náspic kákí sákiyácik awásisa. Óta Manitoba, nitatoskáténán óma ta wíciyáyákok táti mino ayácik anih ká ákótocik óma ta kiskénitakik tánisi ká ispanihikocik anih awásisak kákí wanihicik.

Manitoba óma kiskénitam óki Anisinápéhi iskwéwak éko awásisak mitoni tápitaw misiwé takí isi nákcihicik éká nántaw ta isi wanitótácik éko, éká ta nisitawénicikéwinitákoscik. Mitoni níki pakitinisonán óma ta ánimótamák óma inikok kákípe kitimahicik ókik Anisinápéhi iskwéwak éko oskiníkiskwéwak, wáwís anih ká wanisikik mékwác éko kákí nipahicik anih Anisinápéhi iskwéwak éko oskiníkiskwéwak (MMIWG) óta Manitoba.

- b. **Ká kítwámi kisténitákok Anisinápéhi itátisiwin isi ki píkiskwéwinik, kayité pimácihona éko ánikékamákéwina-** Manitoba óma nátamákéw anih sóki atoskéwina ká nócitániwaki ókik oci nanátok oskánésininiwak éko Anisinápéwak ta kítwámi opinakik éko ta kítwámi ápacitácik opíkiskwéwiniwáw, kayité

pimácihona éko anihí ánskékamákéwina. Émistikósiwi paminikéwina éko anihí kákí ositácik kiskinawámakéwikamikwa mistahi kí nisiwánácitáwak kákí isi kisténimisot Ininiw éko anihí kákí paspístakik ékwéniw éko anihí otániskócápániwáwa ókik Anisinápéwak, Ápitawikosisának éko Kíwétinowininiwak. Ninisitawinénán óma óki isi píkiskwéwina, kayité pimácihona éko ánskékamákéwina é kistáténitákoki óma kítwám tá kiskénimisoyan, wáwís anihí oskátisak ká nóté kiskénimisocik tánisi kékí isi tipénitákosicik óta askík. Anima ká pimotémakak mino kakécihitowin móna kitakí mácitániwan kisáspin éká ékwani óki níkán kí itócikániwaki óma néyap káwí nóté kiskénimisocik Anisinápéwak, Ápitawikosisának éko Kíwétinowininiwak éko ta wítamákániwak óma kékí isi nisitotániwaki pikiskwéwina, kayité pimácihona éko ánskékamákéwina.

- c. **Kiskinawámákéwina éko kócihiwéwin anima oci mino kakécihitowin** – Aniki éká ká anisinápéwicik piko ta ayácik nisitotamowina anihí oci Anisinápéwi, Ápitawikosisának éko Kíwétinowininiwak otácinokíwiniwáw, kayité pimácihona éko aniskékamákéwina inikok ta otinikáték anima mino kakécihitowin. Manitoba nisitawinam óma ési kisténitákok ispík ká wanastániwak nisitotamowina óma ta nátamákániwak ta kiskinawámákániwak éko ká kocihinániwak nóciikéwina ká ati tako nákatawénicikátéki Anisinápéwi itápatamowina, kiskénitamowina, ácinokéwina, kayité pimácihona éko kayási isicikéwina éko ká wanastániwaki ité ké miskikátéki nóté kiskénitamowina éko mistayi wáskahikana okanáwemákana oci.
- d. **Kakécihitowin oci Ákótowina** – Ká kakécihitowinániwak óki ákótowina anihí oci Anisinápéwak, Ápitawikosisának éko Kíwétinowininiwak, nanántok oskánésininiwak éko anihí óténak otipénicikéwak natawénitámwak óma ta takoki isicikéwina ta nakacikátéki émistikósiwi nákatawénitamowin éko ékoté méskwác ta takoki anihí Anisinápéwi kiskénitamowina kayitéhi wanasowéwina itápatamowina éko isi kiskénitamihí nakatawénitamowina ta pimitisayakik éwanastániwaki anihí kiskinótahiwéwin masinahikana. Óma awa Manitoba ké isi paminak anima mino kakécihitowin ta takonwa ékota ké isi kiskénicikátéki anihí émistikósiwi nákatawénimona ta nakacikátéki móna piko anihí kákí maci pakamiskákocik Anisinápéwak, Ápitawikosisának éko Kíwétinowininiwak máka kakinaw awiyak oci óta Manitoba ká wíkit. Kí wanastániwaki paminikéwina éko ké isi atoskéstamákaníwak óma káwi nakacikátéki émistikósiwi nákatawénitamowina kisténitákon óma ta kécináhonániwak anihí oski okimáwi isicikéwina éko ké isi níkánastániwaki piko ta nákatawénitakik, kisténitamowin

éko ta tápitawi nákatawénicikátéki anihi kákípe itócikániwaki óma kákípe kitimahicik éko kákípe otinamácik otisi pimácihoniwáw.

- e. **Ká nisitawinikátéki éko ká mino kakécihitowinaniwak anihi oci Ininiwi éko Iskonikanéhi Asótamákéwina** – Manitoba awa kinawápamiko óma tipitótamowin ta wítapimát ta kakitotát óki Ininiwa, Ápitawikosisána éko kotakak Anisinápéwak óténák ká tipénicikécik ispík mána awa kici okimáwi wanasowéwina nántaw ké isi pakamiskákémakaki óma ispík káwí nóte ápacitát Otininiwi éko anihi asotamákéwina kákípe pakitinikátéki.
  - f. **Pakwacáyik ká mácitániwaki isicikéwina** – Ékóma mina takóc anihi Kici Okimáwi asotamákéwina, Manitoba awa nisitawinam anima ká isi kisténitakik askíniw óki Anisinápéwak óma ité kákípe otáciocik éko mina ta wícéwákanimicik óma wínawáw káwí paminakáték ké oci itátisímakak éko ké itápacitácik animéniw askíy.
3. **Ká Níkánótániwak** – Anima 2017 kákí pakitinikáték Mámawacinókéwin ékota ké oci mácitániwak anima ké isi nákcitániwak éko é ati itakamikak óma káwí ati nócitániwak anima mino kakécihitowin. Manitoba awa wícihiwéw óma kawisk ta náticik éko ta kisténimicik ókik Anisinápéwak éko anihi nanátok askénásíniniwak kita kakitoticik ókik máwaci kisténimikowi ápacitáwina éko pimitisahikéwi masinahikana óma káwi wanastániwak mino kakécihitowin éko mina ta ápatak ta kiskinótahiwét óma ispík ká wanasinahikáték ké isi mácitániwak mino kakécihitowin óta Manitoba. Anima itótamákéwin kita oci kiskinótihéwinániwan anté oci anima “Truth and Reconciliation Commission of Canada’s (TRC) Calls To Action “ ká itakik éko anihi nistom kistápacíhi iténitamowina kákí wanastácik anikik “United Nations Declaration of the Rights of Indigenous Peoples (UNDRIP) ká itakik éko kakinaw awiyak ékwéniw ta pakamiskákowak anima kici wanasowéwin.